

KADERNOTA
2026-2029

Voorwoord

Geachte leden van de gemeenteraad,

Voor u ligt de Kadernota 2026-2029. Deze nota biedt inzicht in de financiële situatie van onze gemeente. We blijven in een periode waarin we voor grote financiële uitdagingen staan. Met name binnen het sociaal domein – op het gebied van jeugdzorg – worden we geconfronteerd met aanzienlijke tegenvallers. Deze ontwikkelingen zetten onze financiële situatie stevig onder druk. Het vinden van een evenwicht tussen onze maatschappelijke opgaven en de beschikbare middelen is hiermee belangrijk. Het ravijnjaar is voor 2026 en 2027 gedempt door eigen middelen (zoals het ZEH dividend en vrijval van middelen treasury) en middelen vanuit het Rijk, maar het Rijk voorziet voor 2028 en de jaren daarna verdere besparingen binnen de jeugdzorg. Hierdoor daalt de Rijksbijdrage vanaf dat jaar weer. Gezien de trend binnen de jeugdzorg van de afgelopen tien jaar vormt dit een groot risico voor onze begroting.

We hebben in deze kadernota de uitdagingen geschetst en onze aandachtspunten aangestipt. We moeten voorzichtig omgaan met de financiële situatie. Toch kunnen we verder met het huidige beleid en de vele projecten vanuit de Regiodeal en de Netten op Zee middelen, zonder dat we op dit moment moeten bezuinigen. Bij het opstellen van de begroting 2026-2029 willen we de mogelijkheden richting een sluitend meerjarenperspectief verder onderzoeken. We blijven onder (regulier) repressief toezicht staan, als we dit saldo ook bij de begroting kunnen presenteren.

Aan het begin van afgelopen bestuursperiode heeft u het uitvoeringsprogramma ‘Schakelen met raad en daad’ vastgesteld. In dit programma heeft u de contouren aangegeven voor de thema’s die u uitgevoerd wil zien in de raadsperiode tot maart 2026. Hiervoor is destijds € 500.000 per jaar beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn inmiddels volledig besteed. Voor de komende bestuursperiode hebben we ook middelen gereserveerd, hierover leest u in deze kadernota meer.

Ondanks de forse tegenvallers dit jaar hebben we toch geld weten te reserveren voor belangrijke opgaven. Hiermee kunnen we ons de komende jaren blijven inzetten voor onze gemeente en onze inwoners. Zo willen we deze bestuursperiode – vol met uitdagingen – tot een mooi einde brengen. We wensen u veel leesplezier.

College van burgemeester en wethouders,
Gerben Dijksterhuis, Kees Weststrate, Arno Witkam en Marga van de Plasse-Nagelkerke.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Inleiding.....	3
2. Financieel meerjarenperspectief	4
2.1 Algemene uitgangspunten	4
2.2 Vertrekpunt kadenota 2026-2029.....	5
3. Financiële uitgangspunten.....	6
3.1 Autonome ontwikkelingen	6
3.2 Positieve financiële effecten	8
3.3 Negatieve financiële effecten	10
3.4 Strategische personeelsplanning	16
3.5 Samenvatting.....	17

1. Inleiding

Deze kadernota geeft een eerste schets van de beleids- en financiële ontwikkelingen voor de programmabegroting 2026-2029. We hebben de huidige financiële situatie verkend en vervolgens de prioriteiten bepaald voor zover dit mogelijk is. Hierbij analyseren we wat de ontwikkelingen gaan betekenen voor het lopende begrotingsjaar en de komende begrotingsjaren. Om te komen tot een financieel kader voor de programmabegroting 2026-2029 zijn verschillende stappen gezet.

In hoofdstuk 2 geven wij een korte toelichting op de algemene beleidsuitgangspunten en het huidige financiële meerjarenperspectief van de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028. We schetsen in paragraaf 2.2 het vertrekpunt voor deze kadernota vanuit het saldo na de laatste begrotingswijziging 2025.

We bespreken in hoofdstuk 3 het financieel meerjarenperspectief voor de komende begroting 2026-2029. Hier beginnen we met de financiële effecten als gevolg van autonome ontwikkelingen. Vervolgens bespreken we in paragraaf 3.2 de positieve financiële effecten die bij kunnen dragen aan een sluitende meerjarenraming. In paragraaf 3.3 staan de negatieve financiële effecten centraal. Dit zijn ontwikkelingen waarmee we de komende jaren aan de slag moeten, maar waarvoor de benodigde dekking nog ontbreekt. Deze negatieve financiële effecten zijn getoetst aan de zogenaamde drie O's: Onvoorzienbaar, Onontkoombaar en Onuitstelbaar. In het verlengde van paragraaf 3.3 voegen we een paragraaf 3.4 Strategische Personeelsplanning (SPP) toe. Tot slot bespreken we in paragraaf 3.5 de samenvatting met een doorkijk naar de begroting 2025-2028.

2. Financieel meerjarenperspectief

2.1 Algemene uitgangspunten

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)

De begroting met bijbehorende meerjarenraming stellen we op overeenkomstig het BBV. In hoofdlijnen gaat het om het volgende: uniforme indeling in taakvelden, uniforme basisset beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over verbonden partijen, inzicht in de kosten van overhead, aanpassingen in het stelsel van baten en lasten en de VPB-plicht (vennootschapsbelasting).

Indexering materiële- en subsidiebudgetten

Voor de materiële- en subsidiebudgetten die onderhevig zijn voor loon- en prijsstijging rekenen we met een index voor inflatie van 2,0%. In de begroting voor 2026 gaan we ervan uit dat deze hogere kosten worden opgevangen, bijvoorbeeld door meer geld uit het gemeentefonds. Wij gaan ervan uit dat de stijging budgettair neutraal verloopt. De afgelopen jaren zijn de budgetten niet aangepast aan de inflatie. Door de inflatie kunnen we ieder jaar minder doen met dezelfde budgetten. Daarom vinden we het nu nodig om de budgetten te verhogen.

Belastingen en overige inkomsten

Zoals hiervoor aangegeven worden de materiële uitgaven en subsidies verhoogd met het inflatiepercentage van 2,0%. De stijging willen wij compenseren door de belastingen en tarieven met eenzelfde percentage te laten stijgen, te weten 2,0%.

2.2 Vertrekpunt kadenota 2026-2029

	2026	2027	2028	2029
Saldo primaire begroting 2025-2028	-573.500	-327.000	115.000	115.000
1e begrotingswijziging 2025	298.200	256.000	196.500	196.500
2e begrotingswijziging 2025	-	-	-	-
Saldo na begrotingswijzigingen 2025	-275.300	-71.000	311.500	311.500

Het hierboven gepresenteerde saldo is het vertrekpunt voor de kadernota 2026-2029.

3. Financiële uitgangspunten

3.1 Autonome ontwikkelingen

Er zijn een aantal autonome ontwikkelingen die op ons afkomen en waar we niet omheen kunnen. Deze geven we weer in onderstaande tabel en lichten we verder toe.

Autonome ontwikkelingen	2026	2027	2028	2029
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen				
Gemeenschappelijke regeling de Bevelanden (GrdB)	-375.000	-375.000	-375.000	-375.000
Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (IJZ)	-2.274.000	-2.274.000	-1.308.000	-844.000
Samenwerkingsverband Welzijnzorg Oosterschelderegio (SWVO)	-490.500	-490.500	-490.500	-490.500
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)	-38.000	-38.000	-38.000	-38.000
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)	-197.500	-179.000	-178.500	-213.000
Samenwerkingsverband Belastingen en Waardebepaling Zeeland (SaBeWa)	20.000	20.000	6.000	9.000
Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)	2.000	2.000	2.000	2.000
Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)	-26.500	-26.500	-26.500	-26.500
Muziekschool Zeeland (MZ)	-	-	-	-
Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)	-57.000	20.000	-40.000	-82.000
Bibliotheek Oosterschelde	-	-	-	-
Waterschap Scheldestromen	-83.000	-83.000	-83.000	-83.000
Sportfondsen Borsele	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Gemeentefonds				
Meicirculaire 2025	3.189.000	3.059.000	1.929.000	2.626.000
Overige ontwikkelingen				
Cao gemeentebesturen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Reservering stijging kapitaallasten wegen (herinrichtingsplannen)				-50.000
Effect autonome ontwikkelingen	-400.500	-435.000	-672.500	365.000

Bijdrage gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen

De Vereniging van Zeeuwse Gemeenten (VZG) heeft de voorlopige richtlijnen 2026 vastgesteld. De voorlopige "VZG-indexatierichtlijn", de toegestane inflatiecorrectie voor de begroting 2026 van GR-en is vastgesteld op 0,0%. Daarnaast is de voorlopige "VZG-bezuinigingsrichtlijn" vastgesteld op -2,2%.

De begrotingen van onze gemeenschappelijke regelingen (GR-en) zijn via een integraal raadsvoorstel al aan u voorgelegd in de raadsvergadering van 3 juli 2025.

De genoemde bedragen zijn het gevolg van het verschil tussen de huidige raming en de nieuwe raming van de gemeenschappelijke regelingen (GR-en) en verbonden partijen. Het financiële effect hiervan wordt meegenomen in de kadernota en in de begroting voor de periode 2026–2029.

Gemeentefonds

De meicirculaire laat een positief structureel meerjarenperspectief zien. Het Rijk voegt structurele middelen aan het gemeentefonds toe. Dit doen ze om verschillende redenen. Zo komt er geld om de gevolgen van het "ravijnjaar" minder groot te maken. Daarnaast is er extra geld voor de hervormingsagenda en om de tekorten in de jeugdzorg aan te pakken. Hierdoor stijgt het saldo flink in 2026 en 2027.

Vanaf 2028 zien we weer een terugval. Dit komt doordat het Rijk verschillende besparingen in de Jeugdzorg inboekt. De gemeente wordt gekort vanwege drie verwachte besparingen: kortere

trajectduur, de eigen bijdrage en de besparingsopgave van de Hervormingsagenda. Dit zorgt ervoor dat de middelen in 2028 en 2029 lager zijn dan in 2026 en 2027.

Het gemeentefonds stijgt ook vanwege de prijsstijgingen in Nederland. Hiervoor worden we jaarlijks gecompenseerd. Dit betekent voor Borsele een stijging van ongeveer € 1.000.000.

Cao gemeenteambtenaren

De vakbonden, de Werkgeversvereniging Samenwerkende Gemeentelijke Organisaties (WSGO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben een nieuwe cao vastgesteld voor de gemeenteambtenaren. Deze CAO heeft een looptijd tot en met 31 maart 2027. Vanaf april 2027 moet weer een nieuwe cao afgesloten te worden. De reguliere salarisschalen worden verhoogd met:

- 1 april 2025 een loonstijging van 2%;
- 1 oktober 2025 een loonstijging van 1,85%;
- 1 januari 2026 het bodem uursalaris 16 euro (exclusief schaal A);
- 1 januari 2026 35 euro nominaal in de salarisschalen;
- 1 juli 2026 een loonstijging van 1,25%;
- 1 januari 2027 een loonstijging van 1,6%.

Een deel hadden wij al gereserveerd in de begroting 2025-2028. Het tekort dat nog resteert (€ 20.000) nemen we mee in deze kadernota. Het effect van 2027 verwerken we in de kadernota 2027-2030.

Reservering stijging kapitaallasten wegen (herinrichtingsplannen)

Door het opheffen van de voorzieningen en het verplicht activeren van investeringen die de levensduur verlengen of de kwaliteit flink verbeteren, houden we in de laatste jaarschijf (2029) rekening met de kapitaallasten van deze investeringen. We houden rekening met nieuwe jaarlijkse kapitaallasten van ongeveer € 50.000. Dit bedrag is afhankelijk van de omvang van de investeringen en het rentepercentage op dat moment. Wij leggen de herinrichtingsplannen aan het begin van elk jaar aan u voor.

3.2 Positieve financiële effecten

Er zijn voor de komende jaren een aantal ontwikkelingen die positieve financiële effecten met zich mee brengen. In onderstaande tabel geven we deze ontwikkelingen weer.

Positieve financiële effecten	2026	2027	2028	2029
ZEH dividend	658.000	658.000	658.000	658.000
Treasury	600.000	600.000	600.000	600.000
Indexering gemeentelijke belastingen	215.000	225.000	225.000	225.000
Forensenbelasting	122.000	122.000	122.000	122.000
Areaalontwikkeling onroerendezaakbelasting	65.000	65.000	65.000	65.000
Pachtinkomsten geplande grondaankopen	35.000	35.000	35.000	35.000
Tractielijst	8.000	10.000	10.000	18.000
Bijdrage Expat Center Zeeland	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal positieve financiële effecten	1.707.000	1.719.000	1.719.000	1.727.000

ZEH-dividend

De Zeeuwse gemeenten ontvangen de komende jaren dividenden vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). In het ondernemingsplan heeft ZEH een inschatting gedaan van de verwachte dividenduitkeringen. De provincie Zeeland geeft in de concept begrotingscirculaire 2026 aan dat er maximaal 75% van € 100.000.000 (vermenigvuldigd met ons aandeel) kan worden begroot.

Treasury

Afgelopen jaren hebben we een positief resultaat behaald op treasury-gebied. Doordat we laatste jaren veel geld in kas hebben is het niet nodig geweest om korte geldleningen aan te trekken. Dit levert een voordeel op. We stellen voor de raming aan te passen. Dit is een positief effect van € 600.000. Als onze financiële positie in negatieve zin verandert, zullen we dit mogelijk weer bij moeten ramen.

Indexering gemeentelijke belastingen

Eerder in deze kadernota (in paragraaf 2.1) hebben we u voorgesteld om de gemeentelijke belastingen met 2,0% te verhogen. Deze verhoging betekent een stijging van € 215.000 van de baten in 2026 en een stijging van € 225.000 vanaf 2027. De stijging in 2027 is hoger dan die in 2026 doordat we de baten van de verblijfsbelasting een jaar later verhogen. De verordening voor 2026 is namelijk al vastgesteld.

Forensenbelasting

We stellen voor de baten van de forensenbelasting te verhogen met € 122.000. Hiermee willen we enerzijds een eerlijke verdeling van lasten realiseren. Forensen maken gebruik van gemeentelijke voorzieningen zoals infrastructuur, recreatiegebieden en veiligheid, maar dragen momenteel niet evenredig bij aan de kosten hiervan. Anderzijds willen we zorgen voor financiële duurzaamheid. Een aangepaste belasting kan bijdragen aan de financiering van openbare diensten zonder dat de druk op inwoners toeneemt. Deze aanpassing zal pas bekrachtigd worden bij het vaststellen van de belastingverordeningen tijdens de besluitvormende raadsvergadering van december.

Areaalontwikkeling onroerendezaakbelasting

Jaarlijks worden er in de gemeente nieuwe woningen en niet-woningen gebouwd. Over deze nieuwe objecten wordt onroerendezaakbelasting betaald. Deze extra opbrengst schatten we voor 2026 op € 65.000.

Pachtinkomsten geplande grondaankopen

Dit voordeel moet in samenhang worden gezien met de ‘rentelasten geplande grondaankopen’ bij de financiële negatieve effecten. Voor geplande aankoop van landbouwgronden nabij Kwadendamme, Borssele en 's-Gravenpolder ramen we pachtinkomsten bij. Deze landbouwgrond kan dienstdoen als ruilobject om één of meer van onze maatschappelijke opgaven te realiseren. In de kadernota 2026-2029 nemen we de pachtinkomsten mee. Deze pachtinkomsten stellen we op € 35.000.

Tractielijst

Er verandert een aantal zaken met betrekking tot de tractielijst. Allereerst vervalt vanaf 2025 de vrijstelling op de BPM voor voertuigen, hierdoor zijn de kapitaallasten hoger. Ten tweede hebben we besloten investeringen pas vanaf € 50.000 af te schrijven in plaats van € 25.000. Een aantal van onze voertuigen heeft de komende jaren een aanschafprijs tussen de € 25.000 en € 50.000. Deze aankopen zullen we niet activeren. Hierdoor dalen de kapitaallasten. Tot slot is in de financiële verordening besloten dat we met een restwaarde gaan werken. Dit levert een voordeel op. Deze drie veranderingen/aanpassingen resulteren in een voordeel van € 8.000 in 2026. Dit loopt op tot een voordeel van € 18.000 in 2029. De aanpassingen zullen we verwerken in de activastaat in de programmabegroting 2026.

Bijdrage Expat Center Zeeland

Het Expatcenter ontvangt gedurende drie jaar aanvullende rijksmiddelen. Deze middelen ontvangen ze in het kader van ‘Work in NL’. Vanwege de tijdelijke rijksbijdrage gedurende 2026 tot en met 2028 wordt de gemeentelijke bijdrage verlaagd met € 4.000.

3.3 Negatieve financiële effecten

Er zijn voor de komende jaren diverse ontwikkelingen en knelpunten voorzien. Een aantal heeft negatieve financiële effecten. In onderstaande tabel geven we deze ontwikkelingen en knelpunten met de negatieve financiële effecten weer.

Negatieve financiële effecten	2026	2027	2028	2029
Stevig lokaal team (SLT)	-920.000	-920.000	-920.000	-920.000
Nieuw bestuursprogramma	-500.000	-500.000	-500.000	-500.000
Strategische Personeelsplanning (SPP)	-260.600	-260.600	-260.600	-260.600
Onderhoud dorpsbossen	-119.000	-119.000	-119.000	-119.000
Rentelasten geplande grondaankopen	-71.000	-71.000	-71.000	-71.000
Budget juridische zaken	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
ZLM Tour	-50.000	p.m.	p.m.	p.m.
Subsidies dorpshuizen	-42.000	-42.000	-42.000	-42.000
Beheer en ondersteuning VTH zaaksysteem	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Budget uitvoering actieplan Meebewegen	-35.000	-35.000	p.m.	p.m.
Aframen toeristenbijdrage	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
Implementatie en onderhoud subsidievolgsysteem	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Vervanging stroomkasten	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Motoriekroute	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Gemeentelijke lasten zeehavens	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
Accountantskosten	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Licentiekosten AI-tool	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Culturele subsidies	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
Overstappen op HVO diesel	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Vervanging dienstvoertuig boa	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Openbaar maken besluiten vergunningen	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Document- en gezichtsscanners aanschaf en onderhoud	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Rentelasten realisatie Hub Heinkensand	-3.750	-3.750	-3.750	-3.750
Fonds personele knelpunten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Kwaliteit Provincialeweg en Eendvogelstraat	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Inrichting en verkeerssituatie Van Der Biltplein en Stengeplein	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Versterking Bibliotheekvoorziening Heinkensand	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal negatieve financiële effecten	-2.244.850	-2.194.850	-2.159.850	-2.159.850

Stevig Lokaal team (SLT)

De komende jaren richten we ons op de doelen die aansluiten bij landelijke afspraken zoals het Gezond en Actief Leven Akkoord, het Integraal Zorgakkoord, de Hervormingsagenda en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming (0-100 jaar).

We kijken terug op ons eerdere Actieplan Sociaal Domein uit 2020. Sindsdien hebben we veel acties opgepakt. We zien dat deze goed passen bij wat nu van ons wordt gevraagd. In de afgelopen jaren hebben we in onze gemeente een stevig fundament gelegd. Daar kunnen we nu op verder bouwen. Op 30 januari 2025 bracht de commissie-Van Ark het advies 'Groeipijn' uit. Op basis daarvan heeft het kabinet in de Voorjaarsnota 2025 extra geld voor jeugdzorg beschikbaar gesteld via het gemeentefonds. Gemeenten krijgen hierdoor meer ruimte in de jaren 2025, 2026 en 2027. Hoewel er vanaf 2028 weer een grote opgave ligt, stellen wij voor om dit extra geld structureel te gebruiken. We willen investeren in de opzet van het 'stevig lokaal team' en in het optimaliseren van het voorliggend veld. Het voorliggend veld is de periode voordat dat mensen een indicatie voor zorg krijgen. De kosten hiervan zijn naar verwachting € 920.000 per jaar.

Nieuw bestuursprogramma

Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 zal er een nieuwe raad en een nieuw college worden geïnstalleerd. Voor de bestuursperiode 2026-2030 zal ook een bestuursprogramma worden opgesteld. Om de nieuwe raad en het nieuwe college in staat te stellen hun doelstellingen te behalen, reserveren we structureel € 500.000. Dit budget is beschikbaar om initiatieven uit het op te stellen bestuursprogramma te dekken.

Strategische Personeelsplanning (SPP)

Voor een toelichting over deze financiële effecten verwijzen wij u naar de volgende paragraaf 3.4 'Strategische Personeelsplanning'.

Onderhoud dorpsbossen

Voor het onderhoud aan onze dorpsbossen hebben we een nieuwe aanbesteding gehad. Door het grotere areaal en de forse prijsstijgingen vallen de kosten € 119.000 hoger uit dan nu is begroot. Met dit bedrag zullen we het structurele budget verhogen.

Rentelasten geplande grondaankopen

Dit nadeel moet in samenhang worden gezien met de 'pachtinkomsten geplande grondaankopen' bij de financiële positieve effecten. Voor geplande aankoop van landbouwgronden nabij Kwadendamme, Borssele en 's-Gravenpolder ramen we rentelasten bij. Deze landbouwgrond kan dienstdoen als ruilobject om één of meer van onze maatschappelijke opgaven te realiseren. In de kadernota 2026-2029 nemen we de rentelasten mee. De jaarlijks toegerekende rentelast bedraagt € 71.000.

Budget juridische zaken

Het budget voor juridische zaken blijkt al meerdere jaren niet toereikend. Steeds vaker wordt er een beroep gedaan op een externe deskundige. Hierbij kan gedacht worden aan de expertise van juristen en advocaten(kantoren). Wij willen daarom het budget verhogen met € 50.000.

ZLM Tour

De ZLM Tour gaat in 2025 niet door als gevolg van de NAVO-top. We willen daarom de ZLM Tour in 2026 organiseren in Borsele. De kosten hiervoor schatten we voor Borsele in op € 50.000. We hopen dat we de ZLM Tour ook in de toekomst mogen organiseren. Hierover zullen we met de organisatie in overleg gaan. Als hier meer duidelijkheid over is, zullen we hierop terugkomen.

Subsidies dorpshuizen

We zien een stijging van de aangevraagde subsidies voor de dorpshuizen. De dorpshuizen voorzien tekorten op hun begroting door stijgende prijzen. Daarom zijn we genoodzaakt om de raming voor de subsidies aan dorpshuizen structureel bij te stellen. De stijging bedraagt € 42.000.

Beheer en ondersteuning VTH zaakstelsel

Voor uitvoering van de taken in het kader van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) hebben we sinds enkele jaren een zaakstelsel. Dit zaakstelsel is aangeschaft om het VTH-proces te borgen. Het beheer en ondersteuning maakt geen onderdeel uit van de diensten van de leverancier. Dit betekent dat elke gemeente zelf hiervoor het een en ander moet organiseren. In 2024 hebben we hiervoor een externe partij ingeschakeld. Die verzorgt de dagelijkse ondersteuning en eventuele aanpassingen. De jaarlijkse kosten bedragen € 40.000. Voor 2025 wordt opdracht gegeven om deze diensten voort te zetten en gaan we samen met de functioneel beheerder/ keyuser van het zaakstelsel structurele oplossingen verkennen. Op basis van de

kosten in 2024 willen we het budget verhogen met € 40.000. Deze kosten wegen we mee bij het opstellen van de legesverordening 2026.

Budget uitvoering actieplan Meebewegen

Het actieplan Meebewegen loopt eind 2025 af. We stellen voor om het actieplan met twee jaar te verlengen. Onder andere vanwege de gemeenteraadsverkiezingen en de installatie van de nieuwe gemeenteraad in 2026. Daarnaast zijn nog niet alle acties van het actieplan uitgevoerd en vragen diverse acties ook om gedragsverandering van de inwoners. En gedragsverandering kost tijd. De afgelopen jaren was een bedrag van € 50.000 per jaar geraamd voor de uitvoering van het actieplan. Daarvan werd de afgelopen jaren meestal rond de € 35.000 besteed. Wij stellen voor om voor de komende twee jaar (2026 en 2027) een bedrag van € 35.000 per jaar te ramen voor de uitvoering van het actieplan.

Aframen toeristenbijdrage

Vanaf 2025 is de toeristenbijdrage afgeschaft en is de verblijfsbelasting ingevoerd. De baten voor de verblijfsbelasting zijn al opgenomen in de begroting, maar we hebben we de toeristenbijdrage niet afgeraamd. Dit betekent dat er een structureel tekort is van € 26.000 in de begroting.

Implementatie en onderhoud subsidievolgstelsel

We willen meer grip krijgen op de subsidies die we als gemeente verstrekken. Daarom zijn we van plan een subsidievolgstelsel te gebruiken. Wij schatten de jaarlijkse kosten op € 25.000.

Vervanging stroomkasten

Binnen de gemeente Borsele staan momenteel tien stroomkasten die we inzetten voor weekmarkten en evenementen. De kasten leveren een belangrijke bijdrage aan het maatschappelijk belang. Deze stroomkasten voldoen niet langer aan de huidige veiligheidseisen en moeten daarom worden aangepast of vervangen. Voor deze aanpassingen en vervangingen is een krediet van € 140.000 nodig, wat een kapitaalslast van € 10.000 met zich meebrengt voor de komende 15 jaar.

Met de nieuwste technologieën kunnen we stroomkasten op afstand bedienen en een waterdicht sleutelplan implementeren. Daarnaast kunnen we de opstart- en gebruikerskosten direct doorberekenen aan de gebruikers. Het voorstel om deze kosten door te berekenen zal via een evenementenverordening aan u worden voorgelegd. Deze verbeteringen verhogen de veiligheid en efficiëntie en zorgen voor een transparantere en eerlijkere verdeling van de kosten.

De nieuwe stroomkasten kosten per jaar € 5.000 meer. Dit komt doordat de oude kasten al afgeschreven zijn. Omdat er afgelopen jaren structureel te weinig middelen zijn geraamd voor het vastrecht en de gebruikerskosten, verhogen we de raming met € 20.000.

Motoriekroute

In 2023 heeft u in een raadsvergadering ingestemd met de Motoriekroute in Heinkenszand (Stelle Plas). Deze route wordt deels via de Regio Deal NSPD gefinancierd. Helaas is er destijds geen rekening gehouden met de beheer- en onderhoudskosten van de (nog aan te leggen) route. Het ziet er naar uit dat de gemeente voor deze kosten op zal moeten draaien. De jaarlijkse kosten bedragen naar verwachting € 15.000.

Gemeentelijke lasten zeehavens

De Stichting Veilige Zeehavens Zeeland ontwikkelt en financiert projecten ter verbetering van de fysieke beveiliging van de haven van Vlissingen/Borsele. De financiering van de projecten wordt

voor een belangrijk deel gedaan vanuit de Mainportgelden, onder de voorwaarde van cofinanciering. Voor sommige uitgaven wordt van ons, als stakeholder zijnde, een bijdrage verwacht. Deze bijdrage staat los van de mainportgelden. De mainportgelden zijn geoormerkt en al verdeeld om te besteden. Het bedrag van € 15.000 is juist bedoeld om onderdelen op te vangen die voor verantwoording van de gemeente zelf liggen, zoals een onderhoudscontract, zoekwerk etc. Een voorwaarde van de mainportfinanciering is ook dat partijen zelf middelen (en menskracht) inleggen. De jaarlijkse kosten bedragen naar verwachting € 15.000.

Accountantskosten

Op 6 februari 2025 heeft de gemeenteraad ingestemd met het starten van een Europese openbare aanbesteding voor de accountantsdiensten. Daarbij is een plan van aanpak vastgesteld. De voorbereiding en uitvoering van het aanbestedingstraject is opgedragen aan de auditcommissie in samenwerking met een ambtelijke vertegenwoordiging. De jaarlijkse accountantskosten stijgen naar verwachting met € 10.000.

Licentiekosten AI-tool

In 2025 is een pilot gestart voor het gebruik van een AI-tool; een applicatie die gebruikmaakt van kunstmatige intelligentie (AI). Hiervoor zijn 50 licenties afgenomen bij de leverancier. Met deze pilot willen we het gebruik van generatieve AI in de organisatie onderzoeken. We verwachten dat we ook in de toekomst AI blijven gebruiken, daarom zijn er structurele middelen nodig. Uitgaande van 50 licenties zijn de kosten € 10.000 per jaar.

Culturele subsidies

We willen de cultuurnota 2022-2025 met een jaar verlengen. Dit omdat er in 2026 nieuwe verkiezingen zijn en de nieuwe gemeenteraad anders vier jaar lang vast zit aan beleid dat de huidige raad nog heeft gemaakt. De huidige nota is opgesteld met een bezuinigingsopdracht en is dus beleidsarm vastgesteld. De afgelopen jaren hebben we als gemeente en Culturele Raad alleen in kunnen spelen op nieuwe initiatieven en ontwikkelingen dankzij het restant van de coronamiddelen. In de afgelopen vier jaar hebben we gemiddeld € 50.000 per jaar besteed. Wij willen het structurele budget van € 40.000 met € 10.000 verhogen.

Overstappen op HVO-diesel

Een groot deel van ons wagenpark van de buitendienst (ongeveer 95%) rijdt op dieselbrandstof. Om een bijdrage te leveren aan de CO₂-reductie stappen we over van fossiele brandstof op HVO-diesel voor het wagenpark van de buitendienst. HVO-diesel is de afkorting van 'Hydrotreated Vegetable Oil' diesel. De lasten zullen door de overstap jaarlijks toenemen met € 7.500.

Vervanging dienstvoertuig boa

Het huidige voertuig voldoet niet aan de praktische eisen van een dienstvoertuig. Hoewel het voertuig bruikbaar is voor regulier gebruik, kampt het met beperkingen zoals een kleine kofferbak en een beperkte actieradius (ongeveer 180 km, die in de praktijk vaak slechts 160 km bedraagt). Deze beperkingen maken het lastig om het voertuig effectief in te zetten als "mobiel kantoor", wat nodig is voor de werkzaamheden van de boa's. Daarnaast beschikt het voertuig niet over een stoptransparant (een stopsein). Dit belemmert de boa's bij het veilig en effectief uitvoeren van staande houdingen voor verkeersovertredingen. De totale investering wordt geraamd op ongeveer € 52.500. Binnen de huidige activastaat is hierin niet voorzien. Structureel bedragen de lasten € 6.000.

Openbaar maken besluiten vergunningen

De omgevingswet kan ervoor zorgen dat we bepaalde B&W-adviezen over vergunningen openbaar moeten maken voor aanvragers. Dit zal vooral gaan om politiek gevoelige vergunningen. Als dit niet binnen acht weken wordt gedaan kan er een dwangsom volgen. Dit kan oplopen tot € 1.400 per dwangsom. We stellen voor hier een budget van € 5.000 voor te reserveren.

Document- en gezichtsscanners aanschaf en onderhoud

Oribi is een systeem dat identiteitsfraude tegengaat. Momenteel hebben we aan de balie burgerzaken twee documentscanners, deze controleren de echtheidskenmerken van (inter)nationale reis- en rijdocumenten. Eén van de scanners is kapotgegaan door de laatste stroomstoring. We hebben een gezichtsscanner die het gezicht van de persoon aan de balie vergelijkt met de pasfoto. Vanwege de toenemende mate van identiteitsfraude, ondermijning en uitbuiting willen we dit met twee gezichtsscanners en een documentscanner uitbreiden. Zodat iedere balie identiek is qua apparatuur (in totaal drie document- en drie gezichtsscanners). De document- en gezichtsscanners zijn sinds 2018 in ons bezit. De vernieuwing en uitbreiding vraagt een eenmalige investering van € 13.000. Het onderhoud van deze nieuwe scanners is € 4.000 per jaar.

Rentelasten realisatie Hub Heinkenszand

In de raadsvergadering van 9 januari 2025 heeft u ingestemd met het investeringskrediet voor de realisatie van de Hub Heinkenszand. Een 'hub' kan worden omschreven als een knooppunt of overstapplaats voor - in dit geval - verschillende vormen van mobiliteit. De Hubs moeten het overstappen tussen de verschillende vervoersmogelijkheden in de provincie Zeeland vergemakkelijken. In de kadernota 2026-2029 nemen we de rentelasten mee. De jaarlijks toegerekende rentelast bedraagt € 3.750.

Fonds personele knelpunten

In de raadsvergadering van 4 juli 2024 heeft u ingestemd met het vormen van een 'fonds personele knelpunten' (hierna: het fonds) bij de bestemming van het resultaat van de jaarrekening 2023. U heeft hiervoor eenmalig € 300.000 beschikbaar gesteld. De kern van het voorstel was om meer mogelijkheden te bieden voor invulling van zwangerschaps-, geboorte- en ouderschapsverlof, omdat dit in toenemende mate een knelpunt vormde.

Voor zwangerschaps-/bevallingsverlof en ouderschapsverlof ontvangt de gemeente een (gedeeltelijke) uitkering 'Wet arbeid en zorg' (WAZO). Hierdoor wordt er maar beperkt aanspraak gedaan op het fonds. Wij stellen daarom voor om:

1. De voorwaarden om een beroep te kunnen doen op het 'Fonds personele knelpunten' uit te breiden met:
 - Ziektevervanging;
 - Meerkosten voor de vervanging van (gedeeltelijk) onbetaald verlof.
2. De niet-gebruikte middelen van het 'Fonds personele knelpunten' jaarlijks over te hevelen naar het volgende jaar.
3. Het 'Fonds personele knelpunten' jaarlijks vanuit het rekeningresultaat aan te vullen tot € 350.000.
4. Wanneer het rekeningresultaat niet voldoende is, de aanvulling tot € 350.000 ten laste van het algemeen weerstandsvermogen te brengen.

Het uitbreiden van de voorwaarden is een oplossing om het inhuurproces te vereenvoudigen. Daarnaast geeft het meer flexibiliteit om snel te kunnen handelen bij vervanging van een vaste

medewerker. In 2025 is tot medio mei voor € 176.000 inclusief ziektevervanging een beroep gedaan op het fonds.

Kwaliteit Provincialeweg en Eendvogelstraat

De kwaliteit van de Provincialeweg in 's-Gravenpolder en de asfaltverharding van de Eendvogelstraat in Heinkenszand zijn van slechte kwaliteit. Kapitaalsvernietiging ligt hier op de loer. We moeten hier reparaties blijven uitvoeren terwijl deze wegen vragen om groot onderhoud of een herinrichting. Beide wegen zijn in 2018 al opgenomen in de kadernota om, vanuit het gemeentelijk verkeers- en vervoerplan, heringericht te worden. Vervolgens zijn deze na de kerntakendiscussie uitgesteld. Zeker voor de Provincialeweg dient rekening gehouden te worden met een behoorlijke voorbereidingstijd. Bij een herinrichting dienen namelijk de nodige nutsvoorzieningen verlegd te worden.

Inrichting en verkeerssituatie Van Der Biltplein en Stengeplein

De inrichting en de verkeerssituatie op en rondom het Van der Biltplein en het Stengeplein zijn aandachtspunten. We hebben een knelpuntenanalyse opgesteld van het Van der Biltplein en Stengeplein. We vervolgen in de tweede helft van 2025 de verkenningsstudie. Hieruit volgt een kostenraming. Omdat de kosten op dit moment niet in te schatten zijn, nemen we dit onderwerp op als p.m. post.

Versterking Bibliotheekvoorziening Heinkenszand

Deze post betreft een reservering voor mogelijke investeringen in de bibliotheekvoorziening te Heinkenszand. Doel is het versterken van de bibliotheek als volwaardige, toekomstbestendige voorziening en ontmoetingsplek. Uitwerking en dekking worden bij de begroting nader bepaald, mede in het licht van Rijksmiddelen voor bibliotheekontwikkeling.

3.4 Strategische personeelsplanning

“De formatie van de gemeentelijke organisatie zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin structureel op orde.” Dat is één van de doelstellingen uit de strategische visie op de gemeentelijke organisatie van de gemeente Borsele. Dit is een randvoorwaarde om de opgaven waar de gemeente Borsele voor staat tot een succes te maken.

Het managementteam (MT) van de gemeente Borsele heeft in 2023 de weg van verdere professionalisering van de strategische personeelsplanning (SPP) ingeslagen. We willen bij elke kadernota een meerjarenperspectief en actieplan presenteren over de formatie en het personeelsbeleid. Hiermee verschaffen wij u inzicht in de organisatorische uitdagingen waar de gemeente Borsele de komende jaren voor staat.

Het instrument SPP is een beleidsinstrument voor de organisatie om de in- door- en uitstroom van medewerkers af te stemmen op veranderingen in de vraag naar arbeid voor de organisatie.

Strategische personeelsplanning

De doelen die we in het SPP hebben zijn:

- Goed werkgeverschap gericht op behoud en ontwikkeling van de medewerkers met oogpunt op taakvolwassenheid en toekomstperspectief.
- Aantrekkelijk werkgeverschap door het innemen van een sterke positie op de arbeidsmarkt (arbeidsmarktcommunicatie).
- Voldoende ruimte voor erkenning en waardering van de medewerkers (span of attention).
- Voldoende strategisch vermogen om het bestuur goed te kunnen adviseren.
- Een goede prioritering en aansturing van opgaven en projecten (portfoliomanagement).
- Ruimte voor talentontwikkeling en doorgroeimogelijkheden (toekomstperspectief).

De eerste stap om te komen tot een meerjarenperspectief en actieplan is het verzamelen van informatie uit het sociaal jaarverslag, de personeelsmonitor, geactualiseerde teamplannen, onderzoeksrapporten, arbeidsmarktgegevens en andere omgevingsfactoren. Vervolgens is gekeken naar de externe en interne ontwikkelingen.

Externe en interne ontwikkelingen

Bij externe ontwikkelingen kunt u bijvoorbeeld denken aan de grootschalige energietransitie inclusief kerncentrales en waterstoffabrieken. Maar ook aan de compensatietrajecten zoals de Regiodeal en de ‘Gebiedsinvesteringen Netten op Zee’. Of denk aan krapte op de arbeids- en woningmarkt, de spreidingswet, netcongestie en geopolitieke spanningen. De interne ontwikkelingen gaan over pensionering, integraal samenwerken, gekenmerkt worden als lerende organisatie, inzicht krijgen in aanwezig talenten en investeren in (mentale) gezondheid.

Het totaal van bovenstaande ontwikkelingen is geanalyseerd en het resultaat is het financieel meerjarenperspectief en het actieplan. Om uitvoering te kunnen geven aan de ontwikkelingen is versterking nodig.

Kosten

De jaarlijkse kosten voor de uitvoering van de Strategische Personeelsplanning bedragen € 260.600.

3.5 Samenvatting

Als u instemt met alle autonome ontwikkelingen, positieve financiële effecten en de knelpunten en ontwikkelingen met een negatief financieel effect, resulteert dit in onderstaand meerjarenbeeld.

Samenvatting	2026	2027	2028	2029
Saldo na begrotingswijzigingen 2025	-275.300	-71.000	311.500	311.500
Autonome ontwikkelingen	-400.500	-435.000	-672.500	365.000
Positieve financiële effecten	1.707.000	1.719.000	1.719.000	1.727.000
Negatieve financiële effecten	-2.244.850	-2.194.850	-2.159.850	-2.159.850
Saldo kadernota 2026-2029	-1.213.650	-981.850	-801.850	243.650

In de jaarschijven 2026 tot en met 2028 doen zich aanzienlijke tekorten voor. De belangrijkste oorzaak hiervan ligt in autonome ontwikkelingen, met name de stijgende kosten van de gemeenschappelijke regeling Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland. We zien het negatieve saldo wel teruglopen naar een positief saldo in 2029. Dat zien wij als goed nieuws.

In de Kadernota 2026-2029 zijn geen ombuigingen opgenomen. Deze uitgangspositie vormt het vertrekpunt voor de begroting 2026-2029. Bij het opstellen van de begroting 2026-2029 willen we de mogelijkheden richting een sluitend meerjarenperspectief verder onderzoeken en u daarin een keuze voorleggen. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door het inzetten van onze 'reserve sociaal domein' en/of de 'algemene reserves' (10% van het surplus). De provincie Zeeland heeft als toezichthouder toegezegd dat een gemeente niet onder preventief toezicht komt te staan als zij de eerste óf de laatste jaarschijf sluitend aan kunnen bieden.